

نگاهی به تاریخ ارمنیان تهران

(۷)

نگارش ادیک باغداساریان
(ا. گرمایک)

۹-۷- مدارس

نخستین مرکز آموزشی ارمنی در تهران در دهه ۱۸۵۰ به شکل مکتب های مذهبی در جوار کلیسا کار می کرد و شاگردان با کتابهای مذهبی خواندن و نوشتن می آموختند. نخستین مدرسه به سبک اروپایی در سال ۱۸۷۰ به همت میکائل سارکیسیان (اهل استامبول)، هوسپ گاسپاریان (اهل دمشق) و کارایت بازرگانیان (اهل ترکیه) با تأسیس انجمن دانش دوستان بنا نهاده شد. در این سال در محله دروازه قزوین و در کنار کلیسای گئورگ مقدس مدرسه هایکازیان تأسیس یافت. شاگردان مدرسه هنگام مراجعت ناصرالدین شاه از اروپا با خواندن آواز در مراسم استقبال شاه شرکت می کنند، شاه نیز به عنوان سپاسگزاری کمک مالی سالانه معادل ۲۰۰ تومان برای مدرسه مقرر می کند که بعدها به ۳۰۰ تومان افزایش می یابد.

مدارس آمریکائی و فرانسوی تهران پس از این مدرسه تأسیس می شوند. قابل توجه است که هوانس ماسهیان یاد شده در همین مدرسه درس خوانده بود. پس از اینکه اکثر ارمنیان از آن منطقه به محل حسن آباد انتقال مکان یافتند این مدرسه نیز شعبه ای در محل جدید تأسیس کرد (در سال ۱۹۰۳ در محل کنونی مدرسه کوشش واقع در خیابان میرزا کوچک خان فعلی). تدریجاً جمعیت ارمنی دروازه قزوین کاهش یافته به علت کمبود دانش آموز شعبه مدرسه هایکازیان در آنجا به سال ۱۹۱۶ تعطیل گردیده شاگردان در محل جدید مدرسه متمرکز شدند. در سال ۱۹۳۳-۱۹۳۲ شخص نیکوکار از اهالی قبلی جلفای اصفهان و ساکن هندوستان به نام داویت داوتیان با کمک های مالی خود ساختمان جدیدی بنا نمود و مدرسه ملی ارمنه داوتیان تهران نام یافت. قابل ذکر است که تا سال ۱۹۰۵ کلاسهای درس دختران و پسران جداگانه تشکیل می شد. در سال تحصیلی ۷-۱۹۰۶ تصمیم به ادغام این کلاسها گرفته شد و مدرسه به صورت مختلط در می آید. البته در اواخر سال ۱۸۹۳ برخی از اعضاء انجمن اقدام به تأسیس مدرسه جداگانه دخترانه نمودند اما به علت مشکلات مالی پس از دو سال تعطیل گردید. پس از آن مدرسه جداگانه دخترانه وجود نداشت تا سال ۱۹۵۴ که با نیکوکاری مارکار سارکیسیان از اهالی سلماس به یاد دختر از دست رفته اش مریم، ساختمان با شکوه دبیرستان دخترانه مریم بنا شد. قابل ذکر است که در سال ۱۹۳۵ به دستور رضاخان مدارس ارمنی تعطیل شد. مدرسه هایکازان که اکنون به مدرسه ملی ارمنه داوتیان نامگذاری گردیده بود نیز به دنبال این دستور تعطیل و پس از ۶ سال در پاییز ۱۹۴۲ باز گشایی شد. طبق امتیاز نامه مدرسه به کوشش تغییر نام یافت ولی در عمل به مدرسه کوشش داوتیان مشهور گردید.

اکنون دبیرستان کوشش شامل دو بخش است یکی بخش پسرانه که به کوشش داوتیان معروف است و دیگری بخش دخترانه به نام مدرسه مریم. در سال ۷۰-۱۹۶۹ در دبستان کوشش ۷۰۷ شاگرد دختر و پسر و در دبیرستان ۱۱۲۴ شاگرد تحصیل می کردند.

پس از تعطیلی مدارس ارمنی در ۱۹۳۶، در سال ۱۹۴۱ مدارس ارمنی تهران باز گشایی شدند. در سال ۱۹۴۲ در محله بهجت آباد مدرسه "دانی" توسط ارمنیان تأسیس یافت که به علت مسایل مالی و کاهش تعداد دانش آموزان (به علت مهاجرت سکنه به محلات دیگر) در سپتامبر ۱۹۶۸ به مدرسه ملی آراکس پیوست. پس از ۱۹۴۶ مدرسه آرام (آبویان) شاه عزیز (حشمتیه)، حق ۴ نظریان (یوسف آباد) تأسیس شد. مدرسه آراکس در یوسف آباد، آنی ("رستم") در بهار، شاه عباس (آرام) در سیدخندان، در ۱۹۵۸ مدرسه ساهاکیان (حشمتیه) در همین سالها مدرسه آراغات در مجیدیه (۱۹۵۶) و در دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ مدارس هور، نائیری، توتیان، مدرسه بستان، در سال تحصیلی ۴۷-۱۹۴۶ مدرسه ساندوخت، در ۱۵ نوامبر ۱۹۴۸ مدرسه نرسیسیان (در بهجت آباد)، در ۱۹۵۲ مدرسه نوباره، و در

سال بعد مدارس تابان، رافی، ستایش، پرتوی، آلیشان تأسیس یافتند. در سال ۱۹۴۲ کودکستان کوشش (با کمک مالی آیدینیان)، کودکستانهای برسابه (۱۹۳۱)، تومانیان (۱۹۴۴) بنا نهاده شدند. غیر از آن میسیونرهای پروتستان آمریکایی دارای مدرسه بودند (با ۵۶ شاگرد پسر و ۵۴ دختر ارمنی)، در مدرسه لازاریست های فرانسوی ۴۰ شاگرد پسر و ۳۸ دختر ارمنی تحصیل می کردند.

جدول زیر نشانگر مدارس ارمنی تهران به همراه سال تأسیس و تعداد آموزگاران و شاگردان می باشد:

ردیف	نام مدرسه	سال تأسیس	تعداد شاگردان	آموزگاران ارمنی	آموزگاران غیر ارمنی
۱	کوشش داوتیان	۱۸۷۰	۱۵۷۳	۳۸	۶۳
۲	کودکستان کوشش	۱۹۴۲	۴۴۹	۱۹	-
۳	سهاکیان	۱۹۴۸	۱۰۸۶	۳۲	-
۴	رستم	۱۹۵۲	۴۳۴	۱۶	۱۰
۵	آرام (شاه عباس)	۱۹۵۳	۱۰۴	۹	۹
۶	هور	۱۹۵۳	۱۳۵	۷	۶
۷	کوشش مریم	۱۹۵۴	۷۸۱	۱۸	۵۱
۸	آراکس	۱۹۵۴	۴۱۴	۱۷	۶
۹	نائیری (دخترانه)	۱۹۵۵	۱۷۶۹	۴۲	۳۸
۱۰	آراغات	۱۹۵۶	۷۶۶	۲۳	۲۱
۱۱	توتیان	۱۹۵۷	۱۳۹۸	۳۱	۲۲
۱۲	حق نظریان	۱۹۵۷	۱۰۴	۷	۳
۱۳	نائیری (پسرانه)	۱۹۵۹	۴۷۸	۱۳	۹
۱۴	نوبار	۱۹۵۲	۲۵۱	۱۱	۹
۱۵	گلبنگیان	۱۹۶۶	۶۰۲	۱۸	۱۲
۱۶	گوهر	۱۹۴۹	۱۹۵	۱۰	۲
۱۷	آلیشان	۱۹۶۲	۳۶۸	۲۰	۱
۱۸	نورافشان	۱۹۶۰	۲۲۰	۸	۵
۱۹	ادونتیست	۱۹۶۶	۸۳	۵	۱۳
۲۰	سارواریان	۱۹۱۰	۲۵۰	۹	۹
۲۱	برسابه	۱۹۳۱	۱۶۴	۸	۱۵
۲۲	بوستان	۱۹۴۲	۹۳۹	۳۰	۳۰
۲۳	ساندوخت	۱۹۴۶	۴۰۶	۱۲	۲۱
۲۴	تابان	۱۹۵۳	۲۸۰	۷	۸
۲۵	نورآنی	۱۹۶۳	۳۱۶	۱۳	۸
۲۶	پرتوی	۱۹۶۳	۱۷۰	۳	۹
۲۷	مازیار	۱۹۶۴	۴۱۹	۱۰	۱۸
۲۸	آتابک	۱۹۶۴	۵۸	۲	-
۲۹	آلیک	۱۹۶۶	۵۱۱	۶	۲۳
۳۰	بسوی دانش	۱۹۶۶	۵۳	۷	۴
۳۱	ایران پیروز	۱۹۶۶	۵۶۸	۱۳	۱۲
۳۲	توماسیان	۱۹۷۰	۶۰۱	۱۶	۳۲

ادامه دارد

جامعه ارمنی ایران

گردهمایی های مردمی در آخرین روزهای باقیمانده تا انتخابات مجمع نمایندگان خلیفه گری تهران، گردهمایی های همچنان توسط هیئت مرکزی انتخابات برگزار می گردد. اینگونه گردهمایی ها در محله های نارمک، مجیدیه و انجمن های چهارمحال و دانشگاهیان ارمنی صورت گرفته اند. در این جلسات در باره مجمع نمایندگان، شورای خلیفه گری، نحوه انتخابات و سایر مسایل بحث و به پرسش های مطرح شده پاسخ گفته می شود.

کنسرت سوزانا

در مجتمع فرهنگی - ورزشی رافی در تهران سوزانا سیروشا خوانندگان محبوب مردمی ارمنی کنسرت برگزار کردند.

فعالیت های انتخاباتی

نامزدهای انتخابات مجمع نمایندگان فعالیت های انتخاباتی خود را آغاز کرده اند.

سالروز استقلال ارمنستان

سالروز استقلال ارمنستان ۱۱ مهر ماه توسط سفارت آن کشور در تهران (کلوب ارمنیان) جشن گرفته شد.

بیستمین سالروز بنیانگذاری بخش پیشاهنگی انجمن ملی و فرهنگی ارمنیان ایران

این مناسبت روز ۸ مهر ماه در محل انجمن جشن گرفته شد. در این جشن نمایندگان پیشاهنگی انجمن های دیگر نیز شرکت داشتند.

ایران

۵ تن سرب در هوای تهران

در آستانه بازگشایی مدارس، طبق گزارش منابع موثق سکون نسبی هوای تهران غلظت آلاینده ها را افزایش داده است.

خودروهای فعال در تهران

طبق آمار نهادهای زیست محیطی در هر شبانه روز خودروهای تهران معادل ۱۶ تن ذرات لاستیک، ۷ تن آزبست لنت ترمز و ۵ تن سرب در هوای شهر پخش می کنند.

۱۵۰ هزار پزشک و مهندس ایرانی در آمریکا زندگی می کنند

بر اساس برخی اطلاعات منتشر شده، بیش از ۷۰٪ از دانش آموزانی که طی سال گذشته در المپیاد های مختلف علمی صاحب مقام شده اند، در یکی از بهترین دانشگاه های آمریکا تحصیل می کنند که امید به بازگشت آنها تنها ۳٪ است.

دو هفته نامه صنوف در شماره اخیر خود آورده است: کلیه ورودی های با رتبه دو رقمی (۹۹-

۱) کنکور دانشگاه ها در سال دوم تحصیل برای ادامه تحصیل پس از دوره کارشناسی از بهترین دانشگاه های دنیا با بهترین امکانات دعوت نامه دریافت می کنند.

هم اینک بیش از ۱۵۰ هزار پزشک و مهندس ایرانی در آمریکا زندگی می کنند و گفته می شود قریب به ۱۸۰ هزار پرونده از متقاضیان مهاجرت به کانادا در سفارت این کشور تشکیل شده است که بخشی از آنان را مدیران ایرانی تشکیل می دهند.

ارمنستان

فرقه های مذهبی در ارمنستان

در ارمنستان ۴۸ سازمان مذهبی ثبت شده اند. اینها کلا "پیرو ۱۳ نوع مرام و روش هستند که برخی از آنها انجمن های مذهبی خیریه می باشند.

بررسی قتل عام ارمنیان

بررسی قتل عام ارمنیان هنوز مورد توجه کنگره آمریکا قرار دارد. آرا پاپیان سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری ارمنستان به خبرگزاری سنارک اعلام داشت: "به رسمیت شناختن قتل عام ارمنیان ممکن است در ثبات وضعیت منطقه تأثیر بسزایی داشته باشد". بر اساس سخنان آرا پاپیان تهدیدهای آنکارا مبنی بر اینکه در صورتی که کنگره آمریکا قطعنامه قتل عام ارمنیان را به رسمیت بشناسد "محاصرات ارمنستان شدیدتر خواهد شد، راه هوایی بسته خواهد شد و تجارت بین دو کشور را کد خواهد ماند" غیر قابل قبول می باشد. سخنگوی وزارت امور خارجه سخنان خویش را چنین ادامه می دهد: "اگر ترکیه با آمریکا مشکل دارد پس باید مشکل خود را با واشنگتن حل نماید نه اینکه ارمنستان را مقصر بداند. تلاشهای ترکیه پیرامون وارد نمودن فشار بر کنگره آمریکا به نشانه مداخله نمودن در مسائل داخلی آمریکا می باشد که بدون تردید غیر قابل قبول است. آمریکا بخوبی متوجه این موضوع می باشد و هرگز چنین اجازه ای را نخواهد داد. آرا پاپیان بر این عقیده است که به احتمال قوی قطعنامه قتل عام مورد تأیید قرار خواهد گرفت.

"ایران خودرو" در ارمنستان

هوشنگ رحیمیان مدیر منطقه قفقاز شرکت "ایران خودرو"، واهه اوهانجانیان نماینده این شرکت در تهران، منوچهر تاجیک مدیر تولید و هویک تهمازیان نماینده این شرکت در ارمنستان، در کانون خبرنگاران ارمنستان مصاحبه مطبوعاتی ترتیب داده بودند.

چنانکه اعلام شد، شرکت "ایران خودرو" بزرگترین کارخانه خاورمیانه می باشد (۳۰۰ هزار نفر پرسنل دارد، مساحت آن ۱۴۰ هکتار می باشد). کارخانه فوق اتوبوسهای کوچک و بزرگ، خودروهای سوری و کامیون تولید می کند. خودروهای فوق مدل "پژو"، "مرسدس" و "هیوندای" می باشند. شرکت "ایران خودرو" از لحاظ میزان تولید اتوبوس در جهان مقام اول را دارا می باشد. شرکت "ایران خودرو" در کشورهای مختلف خط تولید اتومبیل راه اندازی کرده است. لوازم و قطعات یدکی

به آلمان و دیگر کشورهای اروپایی می فروشد. بخش عمده خودروها مجوز تردد در اروپا را دارند و مطابق موازین سخت بین المللی می باشند.

به گفته آقای رحیمیان، شرکت "ایران خودرو" آماده است تا جهت برگزاری موفقیت آمیز مراسم هزار و هفتصدمین سالگرد پذیرش مسیحیت در ارمنستان در سال ۲۰۰۱ و خدمات رسانی سطح عالی به دهها هزار میهمان، بطور موقت (بمدت یکسال) وسایط نقلیه را بصورت رایگان در اختیار ارمنیان قرار دهد. البته در صورتی که کمیسیون برگزاری این مراسم داشتن این اتوبوسها و مینی بوسها را لازم بشمارد. شرکت "ایران خودرو" آماده است تا در چارچوب تواناییهای خویش در ارمنستان تولید خودرو راه اندازی نماید، اشتغال ایجاد کند و در آینده تعداد آنها را افزایش دهد. ضمناً شرکت "ایران خودرو" تصمیم گرفته است تولید خودروها در ماوراء قفقاز را در ارمنستان مستقر نماید. در ایران خط تولید آماده صدور به ارمنستان می باشد، در ایران نیز محل راه اندازی خط تولید تقریباً حل شده است.

آقای رحیمیان خاطر نشان کرد که اکنون ماشینهای دسته دوم بسیاری از اروپا به ارمنستان وارد می شوند. این کار سهل و آسان صورت می پذیرد. زیرا برخلاف ماشینهای نو، عوارض گمرکی بسیاری ندارد. این در حالیست که مردم ارمنستان حق تولید ماشینهای نو و استفاده از آنها را دارند. مثلاً در ایران وادرات ماشینهای کهنه اکیدا" ممنوع می باشد. راه اندازی خط تولید ماشینهای "ایران خودرو" در ایران بدین معناست که خودروهای تولید شده برای مصرف کنندگان ارمنستان قیمت مناسب خواهند داشت، زیرا خریداران عوارض گمرکی گزاف (۳۰٪ بهای گمرکی) پرداخت نخواهند کرد. هدف اصلی برگزاری نمایشگاه فوق در میدان جمهوری ایروان، راه اندازی تولید در ارمنستان می باشد، نه فروش. خودروهای "پژو" که اکنون به قیمت ۷۵۰۰ الی ۶۵۰۰ دلار پیشنهاد می شوند، در صورت تولید در محل، با قیمت بسیار نازل تری عرضه خواهند شد. نماینده "ایران خودرو" در ارمنستان این موافقت را کسب کرده است تا فروش ماشینهای وارده از ایران بصورت لیزینگ انجام شود: بهای خودروهای کوچک در طی دو سال و خودروهای بزرگ در طی چهار سال پرداخت خواهد شد. گران ترین ماشین به نمایش گذاشته شده (۲۵ هزار دلار) اتوبوس مرسدس مدل سال ۲۰۰۰ بنام "توپلان" می باشد.

آقای رحیمیان با اعلام اینکه شرکت "ایران خودرو" برای ارمنستان برنامه سرمایه گذاری ۱۰ میلیون دلاری در نظر گرفته است، توضیح داد: "این سرمایه گذاری مستقیماً از سوی شرکت "ایران خودرو" صورت خواهد گرفت. "پس از راه اندازی خط تولید در ایران، قرار است در مراحل اولیه ۱۵۰۰ خودرو و ۵۰۰ اتوبوس تولید شود که در خارج از کشور نیز به فروش خواهند رسید.

هاوتس آشخار ۷۹/۷/۹

نتایج اقتصادی سفر رسمی روبرت کوچاریان به روسیه

آقای روبرت کوچاریان یکی از نتایج اقتصادی مهم، برای ارمنستان را امضای قرارداد، در

مورد صادرات برلیان به روسیه، که تقریباً دو سال بود عملی نمی شد، محسوب نمود.

بر طبق گفته، روبرت کوچاریان با امضای این قرار داد، در روابط تجارتي روسیه و ارمنستان پیشرفت هایی مشاهده و محل کار نیز ایجاد خواهد شد. قراردادهایی نیز در مورد صادرات سیگار و مکانیزم هایی در مورد تنظیم اوضاع مالیاتی بین دو کشور بامضاء رسید.

آقای کارن گالوستیان وزیر انرژی ارمنستان، که در این سفر، آقای روبرت کوچاریان را همراهی می کرد اظهار داشت، که در مورد بدهکاری گناز اکنون مسئله ای نیست و در باره این مسئله در ماه اوت با شرکت "آپرا" قراردادهایی مبادله شده است. اکنون مسئله ماه، عملی نمودن امور گنازی می باشد. وزیر انرژی، اعلام نمود، که ارمنستان در نظر دارد، در مقابل بدهکاری خود به روسیه، در احداث کارخانه مشترک، تولید انرژی در نیروگاه "هرزادان" کشور روسیه را نیز سهیم کند. این نیروگاه در آخرین سالهای حکومت شوروی آغاز به احداث شده بود. به همین علت شرکت روسها در این پروژه یک ضرورت است. به طبق گفته وزیر انرژی، احتمالاً در این نیروگاه واحد های دیگر تولیدی مشترک نیز ایجاد خواهد شد.

یوگور ۱۳۷۹/۷/۸

وزارت امور خارجه ارمنستان تکذیب می کند

طبق گزارش خبرگزاری سنارک وزارت امور خارجه ارمنستان گزارش رسانه های خبری ترکیه در رابطه با درخواست کمک رهبران حزب کارگر گورد از ایروان را تکذیب نموده است. گزارشهای مربوط به مراجعه رهبران حزب به ایروان در رسانه های خبری ترکیه مورخ بیست و نهم سپتامبر منتشر شده اند بویژه گزارشی منتشر شده است که عثمان اوجالان یکی از رهبران حزب کارگران کرد نامه ای به وزارت امور خارجه ارمنستان ارسال نموده است که از مقامهای ارمنستان برای مبارزه کردها بر علیه ترکیه کمک می طلبد. آرا پایمان سخنگوی وزارت امور خارجه ارمنستان در طی مصاحبه ای اظهار داشت وزارت امور خارجه ارمنستان از سوی نمایندگان حزب کارگر کرد هیچ نامه ای دریافت نموده است.

هایاستانی هانراپوتیون ۷۹/۷/۹

کانادا تمبری بمناسبت هزار و هفتصدمین سالروز قبول مسیحیت به چاپ می رساند

در سال آینده خدمات پست دولتی کانادا تمبری به مناسبت هزار و هفتصدمین سالروز پذیرش مسیحیت در ارمنستان به چاپ می رساند. آرتاشس امین سرکنسول ارمنستان در کانادا در حین مصاحبه ای اظهار داشت که با این کار دولت کانادا از خدمات ارمنیان مقیم در توسعه و بهبود وضع کشور قدردانی می نماید.

آقای کنسول خاطر نشان ساخت که این عمل ابتکاری از سوی سرکیس آساتوریان نماینده ارمنیان در مجلس کانادا می باشد.

آمارای پیرامون تولیدات صنعتی

بر طبق اطلاعات اداره آمار روسیه در مدت ۶ ماهه سال جاری، تولیدات صنعتی در ارمنستان به مقدار ۳/۱٪ افزایش یافته است. در همین مدت تولیدات صنعتی در قزاقستان ۱۶٪، در اوکراین ۱۱/۷٪ و در روسیه و تاجیکستان به مقدار ۱۰٪ افزایش یافته است. در همین مدت، آهنگ رشد تولیدات صنعتی بر طبق اطلاعات کشورهای مشترک المنافع در آذربایجان ۹/۱٪، قزاقستان ۸/۶٪، و بلاروس ۴٪ کاهش یافته است.

ژاماناک ۱۳۷۹/۷/۹

خصوصی سازی شبکه های توزیع برق به تأمین گاز کمک خواهد کرد

به نظر محمد علی موسوی مدیر کل اقتصاد خارجی وزارت امور خارجه ایران کویتهترین و سودمندترین مسیر صدور گاز ایرانی به اروپا مسیر ارمنستان می باشد.

به گفته وی کشف میادین بزرگ گاز در ایران، جستجوی مسیرهای انتقال آن به اروپا را فعالتر کرد. در حال حاضر تلاشهای دولتهای ایران و ارمنستان در راستای تشکیل کنسرسیومی که باید به تأمین مالی این طرح بپردازد، می باشند. موسوی اطمینان می دهد که بزودی برای تهیه توجیه اقتصادی احداث خط لوله گاز ایران-ارمنستان- دریای سیاه مناقصه اعلام خواهد شد. او خبر داد که سهم مشارکت ایران بعد از محاسبه تمامی هزینه های احداث در خاک ایران، مشخص خواهد شد. بنظر موسوی، اگر در نظر بگیریم که اتحادیه اروپا طرف ذیعلاقه در این طرح می باشد، احداث خط لوله گاز از ارمنستان می تواند مسئله صدور گاز از منطقه دریای خزر به اروپا را حل کند. خاطر نشان می کنیم که طبق اطلاعات اولیه احداث خط لوله گاز ایران-ارمنستان ۱۲۰ میلیون دلار تخمین زده می شود. این مبلغ برای احداث قطعه ای به طول ۳۶ کیلومتر در خاک ارمنستان و قطعه ای به طول ۱۱۰ کیلومتر در خاک ایران لازم می باشد. حجم سالانه صادرات گاز در مرحله ابتدائی حدود ۱ میلیارد متر مکعب خواهد بود.

نوریه ورمیا ۷۹/۷/۵

ارمنستان و روسیه اعلامیه ای در خصوص همکاریهای متقابل استراتژیکی امضا کردند

روبرت کوچاریان رئیس جمهور ارمنستان دیروز در حین ملاقات خود با ولادیمیر پوتین اظهار داشت که ملاقات رئیس جمهور ارمنستان از روسیه همواره یک رویداد سیاسی مهم بوده است. رئیس جمهور ارمنستان در دومین روز ملاقات خود از روسیه ابتدا با آناتولی کوشین معاون اول وزیر دفاع روسیه ملاقات کرد (ایگور سرگنی یف وزیر دفاع در مرخصی بسر می برد) و از آن پس در کاخ کرملین با آقای ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه گفتگویی خصوصی و یک ساعته انجام داد. بعد از گفتگو آقای پوتین اظهار داشت که ارمنستان هم پیمان سنتی روسیه می باشد. آقای کوچاریان هم به نوبه خود اظهار داشت که در ملاقاتهای مکرر چنین احساس می شد که این نه تنها ملاقات رئیس جمهور کشور از کشور دیگر می باشد بلکه ملاقات رئیس جمهور با

کشوری می باشد که دارای روابط سنتی و دیرینه است. من هم وظیفه خود می دانم کاری کنم که این روابط توسعه و تحکیم یابند. امضای اعلامیه همکاریهای استراتژیکی بین ارمنستان و روسیه بیانگر مقاصد و خواسته هایی است که در کاخ کرملین متجلی شده است.

هایاستانی هانراپوتیون ۷۹/۷/۶

ایجاد سیستم مرزی برای ثبت اسناد

اکنون برای ارمنستان، ایجاد سیستم مرزی برای ثبت اسناد مهاجرتی لازم است. ایجاد این سیستم برای اطلاع داشتن از تعداد مهاجرانی است، که از ارمنستان خارج و یا وارد می شوند.

آقای داوید هاکوپیان رئیس اداره ثبت مهاجران در ایروان، در گفتگو با خبرگزاری نویان تایان اعلام نمود که در این مورد طرح هایی به دولت پیشنهاد شده که اکنون در دست مطالعه است. آقای هاکوپیان اظهار داشت که در این اسناد، در مورد اختیارات قانونی مهاجران، روابط ما با ارمنیان خارج از ارمنستان و غیره قوانینی در نظر گرفته شده است.

یوگور ۱۳۷۹/۷/۶

خشکسالی در ارمنستان و کمک سفارت آمریکا

سفارت آمریکادر ارمنستان برای کم نمودن خسارتهای رسیده به کشاورزی ارمنستان، مقدار ۶۰ هزار تن خوراک دامی به دامداران ارمنستان خواهد داد. وزارت کشاورزی ارمنستان در گفتگو های خود با بانک جهانی، برای کمک به کشاورزی ارمنستان مبلغ ۵ میلیون دلرا خواهد داد، از این مبلغ ۴ هزار تن فرآورده های نفتی و ۱۲ هزار تن بذر خریداری خواهد شد.

متذکر شویم که خشکسالی، برای کشاورزان ارمنستان بیش از ۱۰۰ میلیون دلار خسارت ببار آورد. یوگور ۱۳۷۹/۷/۷

جائلیق گارگین دوم رهبر کل کلیسای ارمنی در قرباباغ

صبح روز بیست و پنجم سپتامبر جائلیق دوم رهبر کل مذهبی ارمنیان جهان از خلیفه گری آرتساخ بازدید نمود. سفر به آرتساخ بعد از سفر به خلیفه گری شیراک دومین سفر جائلیق بود. وی در نخستین روز سفر با آرکادی غوکاسیان رئیس جمهوری قرباباغ کوهستانی دیدار و گفتگو کرد. گارگین دوم در مجلس ملی و دولت ملاقات هایی انجام داد. وی از کلیساهای ارمنی آرتساخ بازدید نموده و با مردم و خانواده های زرمندگان شهید ملاقات هایی انجام داد. در این سفر اسقف ناواسارد کوچیان مسئول دیوان خلیفه گری آرات، اسقف تاتو سرکیسیان، وارتاپت ورتانس آبراهامیان، آرشن سلونیان و سبابکن نانیان جائلیق را همراهی می کردند.

هایاستانی هانراپوتیون ۷۹/۷/۵

- سفارت ارمنستان در امارات افتتاح و آقای آرشاک پولادیان تا عزیمت سفیر بعنوان کاردار موقت معرفی شد.

خیابانی تحت عنوان خیابان بیروت در سفر شهردار بیروت به ایروان در این شهر نامگذاری شد.

بین المللی

کاسته می شود و از ساییده شدن بیشتر، درد و التهاب آنها نیز می کاهشد.

جلسه اضطراری اتحادیه اروپا برای مقابله با بحران سوخت

به گزارش تلویزیون بی.بی.سی، رهبران اتحادیه اروپا به منظور چاره جویی برای اعتصابات و اعتراضات گسترده مردم به افزایش مالیات بر سوخت در کشورهای عضو این اتحادیه نشست اضطراری برگزار کردند.

طبق اخبار واصله رانندگان کامیون ها در فنلاند نیز اکنون به مردم سایر کشورهای اروپایی برای اعتراض به بهای بالای سوخت و مالیات سنگین دولت های اروپایی بر سوخت پیوسته اند و این در حالی است که اعتراضاتی در این زمینه در اسپانیا نیز بروز کرده است.

از آغاز بحران اعتراضات به بهای بالای سوخت در اروپا، کشورهای فرانسه، بریتانیا، بلژیک، هلند، اسپانیا، سوئد، نروژ و فنلاند شاهد اعتصابات گسترده بودند و اکنون رانندگان آلمانی نیز تهدید به اعتصاب کرده اند و همین امر بحرانی همه جانبه در اروپا ایجاد کرده است.

گزارش یک روزنامه آلمانی از اعمال شکنجه در ترکیه

به نوشته یک روزنامه آلمانی، با اینکه در امر رعایت حقوق بشر ترکیه، پیشرفت هایی به چشم می خورد ولی شکنجه همچنان موضوعی روزمره در این کشور است.

روزنامه فرانکفورتر روندشاو در شماره اخیر خود در گزارشی نوشت: تعداد شکنجه ها در ترکیه همچنان زیاد است و تغییر فاحشی در آن به چشم نمی خورد.

در این نوشته به نقل از سازمان حقوق بشر ترکیه آمده است: در نیمه نخست سال جاری تعداد شکنجه های به ثبت رسیده بالغ بر ۲۶۳ مورد بوده که در مقایسه با زمان مشابه در سال گذشته، ۷۱ مورد کاهش داشته است.

علمی

تأثیر ورزش در درمان آرتروز مفاصل

واشنگتن- پژوهشگران آمریکایی اعلام کردند ورزش کردن نه تنها برای مبتلایان به بیماری آرتروز مفاصل ضرر ندارد، بلکه برای درمان آنها بسیار مفید است. بیشتر افراد معتقدند ورزش کردن دردهای ناشی از آرتروز مفاصل را بدتر می کند، به همین دلیل از انواع ورزش و حتی پیاده روی اجتناب می کنند. اما تحقیقات پژوهشگران آمریکایی نشان داده است درست ورزش کردن روش بسیار مناسبی برای از بین بردن درد و التهاب مفاصل در بیماران مبتلا به آرتروز (ساییدگی مفاصل) است. رعایت یک برنامه منظم ورزشی موجب تقویت عضلات اطراف مفاصل ساییده شده می شود و بدین ترتیب فشار بدن روی مفاصل

نجات بیماران دیابتی از تزریق انسولین

واشنگتن- پژوهشگران آمریکایی سرگرم ساختن دستگاهی هستند که مبتلایان به بیماری قند (دیابت) را از تزریق مداوم انسولین رهایی می بخشد. این دستگاه به بیماران امکان می دهد که انسولین را بدون نیاز به تزریق وارد بدن خود کنند.

آزمایش های اولیه روی این دستگاه با موفقیت انجام شده است و پژوهشگران امیدوارند تا سال ۲۰۰۱ میلادی آن را وارد بازار کنند.

این دستگاه که به کمک دو شرکت آمریکایی و آلمانی ساخته شده است، پودر انسولین را به بخار تبدیل می کند و بیماران با استنشاق این بخار می توانند انسولین کافی به بدن خود برسانند.

سربرگ نشانه هوشمندی است

لندن- پژوهشگران انگلیسی اعلام کردند افرادی که سر بزرگتری دارند باهوش تر از دیگران هستند. تحقیقات پژوهشگران روی دهها نفر از افرادی که سرهای معمولی و سری بزرگتر از حد معمول داشتند نشان داد افرادی که سرهای بزرگ و پهن دارند از دیگران باهوش ترند.

البته همیشه این نظریه وجود داشت که سر بزرگ نشانه هوشمندی است، اما تا کنون آزمایش و تحقیق علمی در این زمینه انجام نشده بود. دانشمندان انگلیسی با انجام تحقیقات گسترده این نظریه قدیمی را جنبه علمی بخشیدند و به افرادی که از سر بزرگ خود رنج می برند امیدی تازه دادند.

آسانسورهای فضایی

لندن- دانشمندان انگلیسی معتقدند که می توان آسانسوری برای سفرهای فضایی ساخت. این آسانسور کابل بلندی به طول ۳۶ هزار کیلومتر دارد که از یک ایستگاه فضایی به پایین آویخته می شود. این ایستگاه در مدار موسوم به مدار "ساکن" زمین به حرکت در خواهد آمد و حرکت آن مطابق با حرکت وضعی زمین است، بنابراین ساکنان زمین آن را ساکن می بینند.

کابلی که برای آن آسانسور در نظر گرفته شده است به کمک لوله هایی از جنس کربن ساخته می شود که از الماس محکمتر و استحکام آن ۱۰۰ برابر فولاد است. ساخت موتورهای پیش برنده الکترومغناطیسی نیز به تولید آسانسورهای فضایی کمک می کند زیرا به آن امکان می دهد تا چند هزار کیلومتر در ساعت سرعت بگیرد.

در این روش دیگر نیازی به استفاده از سوخت مایع برای ارسال سفینه ها به فضا نخواهد بود.

اندیشه ساخت آسانسورهای فضایی نخستین بار توسط آرتورسی کلارک "نویسنده داستانهای علمی-تخیلی اعلام شد. در سال ۱۹۷۸ میلادی که این نویسنده در یکی از کتابهایش آسانسورهای فضایی را به کار برد، ساخت این آسانسورها رؤیایی بیش نبود، اما امروز با پیشرفت تجهیزات می توان امیدوار بود که این آسانسورها تا چند سال آینده ساخته و راه اندازی شوند.

تور ویژه بازدید از تایتانیک

نیویورک- یک شرکت آمریکایی برای علاقمندان به بازدید از محل غرق شدن کشتی تایتانیک و لاشه آن یک تور گردشگری برقرار کرده است.

جهانگردان از این تور به گرمی استقبال و از زمان برپایی آن صد نفر از این محل بازدید کرده اند. شرکت آمریکایی برگزار کننده تور تایتانیک در هر سفر ۳۵ هزار دلار هزینه می کند و مسافران با زیردریایی های کوچک به اعماق آب می روند و به مدت ۶ ساعت از لاشه کشتی تایتانیک و اطراف آن دیدن می کنند.

این شرکت آماده است برای علاقمندان این سفر تا ۱۰ سال آینده جا زرو کند. به گفته مسئولان شرکت، این سفر بسیار هیجان انگیز و در عین حال خطرناک است و اقدام به آن طبعی ماجراجو نیاز دارد.

امیدی تازه برای ناپینایان

پاریس- یک مرکز تحقیقاتی در فرانسه نمونه هایی از قرینه مصنوعی ساخته و امید تازه ای در دل میلیونها نابینا در سراسر جهان ایجاد کرده است.

نارسایی قرینه دومین دلیل عمده نابینایی بیش از ۴۵ میلیون نابینا در سراسر جهان است و پژوهشگران امیدوارند به زودی با پیوند قرینه مصنوعی این نوع نابینایی را برطرف کنند.

در حال حاضر نارسایی قرینه با پیوند قرینه از فردی به فرد دیگر مقدور است و به این دلیل که اهدا کننده قرینه بسیار کم است، این نابینایان همیشه در آرزوی دیدن جهان به سر می برند، اما با روی کار آمدن قرینه مصنوعی این آرزو تحقق خواهد یافت، پژوهشگران پیش بینی می کنند نخستین نمونه های قرینه مصنوعی در سال ۲۰۰۱ میلادی وارد بازار شود و جراحی های پیوند قرینه مصنوعی در این سال آغاز شود.

تأثیر سبوس در کاهش سکنه مغزی

واشنگتن- پژوهشگران آمریکایی اعلام کردند استفاده از غذاهای سبوس دار خطر ابتلا به سکنه مغزی را به ویژه در زنان ۳۰ تا ۴۰ درصد کاهش می دهد.

تحقیقات این پژوهشگران نشان داده است که میزان سکنه مغزی در بین زنان و مردان آمریکا یکسان اما میزان مرگ ناشی از سکنه مغزی در زنان بیشتر است. بیشتر موارد سکنه مغزی نیز بر اثر مسدود شدن سرخرگ ها است.

پژوهشگران معتقدند مصرف غذاهایی که دارای سبوس هستند، مثلاً ۲ تا ۳ تکه نان سبوس دار در روز خطر سکنه مغزی را به میزان قابل توجهی کاهش می دهد. آنها توصیه می کنند همه افراد، بلغور، نان سیاه و نان سبوس دار و غذاهای تهیه شده با آرد سبوس دار را در وعده هایی غذایی روزانه خود قرار دهند تا خطر سکنه مغزی آنها کاهش یابد.

آناتیا شیراکاتسی

ریاضیدان نامی سده هفتم میلادی

ترجمه: آتیک شاهریان

از تاریخ دقیق تولد و مرگ آناتیا شیراکاتسی، دانشمند ارمنی قرن هفتم، اطلاع معتبری در دست نیست. او اولین شخصی بود که تحقیق در مورد علوم تجربی (دقیق ترین و صحیح ترین علوم) را در ارمنستان بر روی پایه های صحیح و استوار قرار نهاد. به عقیده بخشی از مورخین آ. شیراکاتسی در روستای "شیراکاوان" ("شیراک") و یا در روستایی بنام "آنانیا" ("آنیاک") متولد شده، در صورتیکه از نظر عده ای دیگر در شهر "آنی" (۱). تحصیلات ابتدایی را احتمالاً در مدرسه ای در "دبروانک" (۲) فرا گرفته است و سپس برای استوارتر و عمیق تر کردن دانسته های خود، مدت ۱۱ سال در خارج به سفر و مطالعه پرداخت (۸ سال از این مدت را در مدرسه علمی یونانی بنام "تیوکیوس" در شهر تراپوزان گذراند). بعد از بازگشت به وطن، به وسعت دادن فعالیتهای علمی و پژوهشی پرداخت، از این رو مدرسه ای را افتتاح کرد و برای تدریس علوم در این مدرسه شروع به نوشتن کتابهای درسی نمود.

دامنه فعالیتهاى آ. شیراکاتسی بسیار وسیع است. او مطالعات وسیعی در زمینه های نجوم، ریاضیات، استخراج تقویم (محاسبه سال و سالنامه) و جغرافیا انجام داده است. او با بسط دادن و اصولی تر کردن آنچه که تاریخ نویسان ارمنی قبل از او انجام داده بودند و همچنین با تفحص کردن در کارهای دانشمندان دیگر کشورها، توانست "روشهای منظم پژوهشی" (۳) خود را بوجود آورد.

در مطالعات و پژوهشهای نجومی، او تمام سؤالاتی را که در مورد خورشید، کره زمین، ماه، ستارگان و نحوه رویت اجرام کیهانشانی مطرح می شد، به محک آزمایش می گذاشت (۴). او پذیرفته بود که "زمین" بصورت یک کره است، بطوریکه اگر نقطه ای روی آن در نظر گرفته شود و از این نقطه و مرکز یک خط عبور داده شود، نقطه دیگری روی کره بدست می آید که آن را "معکوس" این نقطه می توان نامید. برای او مسلم شده بود که سرعت انتشار نور خیلی بیشتر از سرعت انتشار صوت است. او همچنین دریافته بود که کیهانشان چیزی جزء اجتماعی از ستارگان کم نور نیست، سطح سخت ماه از خود نوری ندارد و نور خود را تنها از طریق بازتابش پرتوهای نور خورشید به دست می آورد و لکه های تیره روی آن چیزی جز ناهمواریهای سطحی نیستند. او توانست روی دادن صور مختلف ماه و همچنین کسوف و خسوف را به درستی توضیح دهد. او پدیده جذر و مد دریاها را نتیجه مستقیم اثر ماه می دانست.

آ. شیراکاتسی از حامیان نظریه "مرکزیت زمین" بود و بوسیله این مطلب نیز چگونگی رخ دادن فصول سال و شبانه روز را توضیح می داد.

با بکار بردن بعضی مقایسات و بهره جستن از نیروی ادراک، او نتیجه گرفت که خورشید هم از زمین و هم از ماه بزرگتر است و به فاصله بسیار زیادی از زمین قرار دارد. او در قسمتی از تحقیقات کاربردی خود، تعدادی قوانین نجومی (بخصوص در زمینه های دریاوردی) برای یافتن جهت و اینکه چه موقع از "شبانه روز" است، قید کرده است.

قوانین علمی برای ساختن اولین ساعت خورشیدی ارمنستان را او ارائه داد. (۵) او جدولی از شکلهای مختلف ماه (از تولد تا مرگ یک ماهه) برای یک دوران متناوب ۱۹ ماهه تنظیم کرد. او نه تنها محاسبات سالنامه ای ارمنستان را انجام می داد، بلکه همین کار را برای تعدادی دیگر از اقوام و ملتها نیز انجام می داد. او همچنین یک جدول سالنامه ای برای ۵۳۲ سال تنظیم کرد و اولین شخصی بود که ایده سالنامه "آنشازرژ" (=بدون حرکت) را ارائه داد. تفسیر سالنامه "آندریاس بیزانسی" از کارهای اوست، و این در حالی است که خود "بیزانسی" نیز تفاسیری در مورد سالنامه ارمنی می نوشت که متأسفانه نوشته های "بیزانسی" در دست نیست و ما تنها از طریق نوشته های شیراکاتسی پی به وجود چنین تفاسیری می بریم.

ارزش بسیار زیادی قائل شده اند برای اصطلاحات علمی که آ. شیراکاتسی در کارهای خود از آنها بهره گرفته است (بخصوص پس از ترجمه این لغات). از با ارزش ترین کتابهای آ. شیراکاتسی که دارای مضمونی صرفاً ریاضی است، کتاب درسی او است که جدولهای جمع، تفریق، ضرب و تقسیم را شامل می شود.

در قرون میانه کلیه اعداد در ارمنستان با استفاده از الفبای ارمنی (الفبای "مسروپی") بیان می شده اند، به این ترتیب که بوسیله نه الفبای اول اعداد ۱ تا ۹، بوسیله نه الفبای دوم اعداد ۱۰ تا ۹۰، بوسیله نه الفبای سوم اعداد ۱۰۰ تا ۹۰۰ و بوسیله نه الفبای چهارم اعداد ۱۰۰۰ تا ۹۰۰۰ نمایش داده می شدند، بدین ترتیب بوسیله الفبای ارمنی، آرامنه می توانستند تا ۹۹۹۹ را نشان دهند: برای نشان دادن اعداد بزرگتر مانند ۱۰۰۰۰ آرامنه از یک نشان مخصوص بنام "بیور" (biur) (۸) که در بالای یکی از اعضای الفبا گذاشته می شد، استفاده می کردند که معادل ۱۰۰۰۰ بود، مثلاً برای نشان دادن ۱۰۰۰۰۰ از " استفاده می کردند که در آن " (= "ژ") دهمین عضو از خانواده الفبای ارمنی است. در ستونهای جدولهای آ. شیراکاتسی علائم تساوی و چهار عمل اصلی به چشم نمی خورد، زیرا که این علائم از قرنهای ۱۶-۱۵ متداول گشته است.

جدولهای جمع و تفریق آ. شیراکاتسی دارای ستونهای یکان، دهگان و صدگان هستند و تعداد اعدادی که در این جدولها بکار رفته اند به ۱۱۰۰۰ می رسد.

جدولهای وی بطور مشخص از روی قوانین منطقی تنظیم شده اند. جدولهای ضرب به ۳۶ قسمت مختلف تقسیم می شوند؛ هر یک از این قسمتها خود به تنهایی داری ۳۷ قسمت "حاصل شده" است، بزرگترین عدد حاصل شده به 10×9000 می رسد. می توان تصور کرد که چون عمل تقسیم با دشواریهای بیشتری همراه بود، قبل از اینکه جدولهای تقسیم تنظیم شود، او جدولهای "معکوس" اعداد بزرگ تا ۶۰۰۰ را تنظیم کرد، تا عمل تقسیم را با ضرب یک عامل در معکوس عامل دیگر به دست آورد. در پایین صفحات این جدولها، برای یادآوری، بعضی پیشرفتهای مطلبی از حساب، هندسه و تعدادی ممعا نوشته شده است.

تا زمان آ. شیراکاتسی در یونان، روم و جاهای دیگر نگارهای بسیاری در زمینه های حساب و جبر انجام گرفته بود، ولی اکنون اثبات گشته (بنا بر آنچه از پیشینیان به ما رسیده)، هیچکدام از این نگارها در محتوا به وسعت نوشته های آ. شیراکاتسی نبوده است. مسائل و جوابهایی که در کتاب درسی وی آمده است، بیان کننده این امر است که این مسائل برای جمیع حالات حل شده اند (بخصوص در نقاط بحرانی و جاهایی که مسئله امکان نشان دادن حالتی استثنایی را داشته است). همچنین این کتاب شامل تعدادی از مسائل است که استفاده از روشهای مشهور مصری و یونانی معروف آن زمان برای حل آنها، به کاری بسیار دشوار مبدل می شده است. (۷) بسیاری از معماها (۸) آ. شیراکاتسی، هنوز هم با اندکی تغییر در فلکلور ارمنی مشاهده می شود.

تعدادی از مورخان پذیرفته اند که اولین "نقشه جهان" ("آشخاراتوتس") از کارهای آ. شیراکاتسی بوده، که در آن اطلاعات بسیار با ارزشی در مورد ارمنستان تاریخی و کشورهای همسایه موجود بوده است.

آ. شیراکاتسی در موسیقی نیز دارای تألیفاتی است، ایده های او در مورد اینتروالها (۹) (Intervals) و تنها (tones) نظریه های جدید آن دوره را غنی کرده است. بنا به بعضی از منابع "کافترالور شارا کانتر" (۱۰) کارلو بوده است. در نگارهایی که از وی به ما رسیده، اینچنین بر می آید که لو علاقه مخصوصی به شاخه های دیگری از علوم مانند سنگهای قیمتی و معدن، مفهوم اندازه و وزن، مسائل مختلف فیزیکی و هواشناسی مبدول می داشته است.

آ. شیراکاتسی در مطالعات خود بسیاری از سؤالات فلسفی را مورد بررسی قرار می دهد. به نظر او آنچه که در طبیعت موجود است ترکیبی از چهار عنصر اولیه (elements) خاک، آب، هوا و آتش هستند. در کشف حقایق او توجه خاصی را به مشاهده و آزمایش مبدول می دارد، بطوریکه حس کردن مستقیم توسط پنج حس را مقدم بر ادراک عقلی می داند. به نظر او همه چیز در طبیعت محکوم به تغییر و تحول است: بوجود می آید، متحول و پیشرفت می کند و سپس از بین می رود و به چیز دیگری تبدیل می شود. او وجود تضاد در طبیعت را خود مایه بقاء طبیعت می دانست. او می نویسد: "شاید شروع فساد و تجزیه،

ادبیات

به استقبال سال نو

نوشته: آوتیک ایساکیان
(به مناسبت ۱۲۵-امین سال زایش او)
ترجمه: ورژیک محمودیان

وقتی در پاریس بودم از سوی چند تن از دوستان دعوت شدم که با هم به استقبال سال نو برویم.

شب سی یکم دسامبر، حدود ساعت ده بود که جمع ما دور میزی که از پیش رزرو شده بود نشسته بودیم. تالار بزرگ مهمانسرا از جمعیت پر بود. بانوان بیشمار بودند با لباسهای فاخر و گل سینه های آراسته شده. سالن با چلچراغهای بسیاری روشن شده بود. روی هر میز چراغ هایی بودند که در میان گل های قرار داشتند.

نگین های حلقه ها، گردنبندها، انگشترها و انگشترهای بانوان مثل ستاره های بی شماری با نور خیره کننده ای برق می زدند. آهنگی نواخته می شد و چند زوج هماهنگ با آن می رقصیدند. پیشخدمت های فراگ پوشیده سینی های پر از غذا، بشقاب و لیوان را روی انگشت هایشان قرار داده بودند و به نرمی و چابکی رفت و آمد می کردند. از هر میز صداها و خنده های شاد شنیده می شد. اطرافم را نگاه می کردم، همه خوشحال بودند. در چشم های آنها لبخند و رضایت موج می زد. مثل این بود که این مردم هرگز غم و غصه ای نداشته اند و حالا در اینجا جمع شده اند که با همان باور به استقبال سال نو بودند، که ادامه شادی ها و خوشبختی هایشان خواهد بود.

هر چه به ساعت دوازده نزدیک می شدم، یعنی هنگامی که سال قدیم باید جای خود را به سال نو بدهد، شادی مردم بیشتر می شد.

از خیابان، از پنجره های بزرگ مهمانسرا کودکان بیچاره و مردم ژنده پوش به داخل نگاه می کردند. حتی چند تن از کودکان جرأت کرده و وارد تالار شده و با حالتی شرمگین جلوی در کز کرده بودند.

آقایانی که وارد می شدند آنها را نگاه کرده بی اعتنا رد می شدند. پیشخدمت ها مدام با عصبانیت آنها را بیرون می کردند. بعد از مدتی آنها دوباره وارد می شدند. به نظرم آمد که شاید شکوه و روشنائی تالار آنها را شیفته خود کرده بود.

یکی از پیشخدمت ها از فرط عصبانیت و با خشونت پس گردن آنها می زد و آنها را بیرون می انداخت. این صحنه کاملاً عیش من و دوستانم را منغص می کرد. مخصوصاً که میز ما از در ورودی چندان دور نبود و ما از نزدیک شاهد این صحنه های غم انگیز بودیم. چند فرانک دادیم به پیشخدمت ها که به کودکان بدهند.

یکی از دوستانم سیگاری روشن کرد و گفت: «عجب دنیایی شده!».
دوست دیگری گفت: «مخصوصاً شهرهای بزرگ». خانم یکی از دوستان گفت: «تا زمانی که دور و برت آدمهای فقیر می بینی، نمی توانی خوشبخت باشی».

موزیک لحظه ای قطع شد. چند دقیقه بیشتر به ساعت دوازده نمانده بود. همه منتظر لحظه باشکوه تحویل سال نو بودند، که ناگهان صدای دردناکی شنیده شد، صدایی دلخراش. همه به طرف صدا برگشتند نزدیک در بود. هنگام بیرون راندن کودکان، یکی از پیشخدمت ها با مشت به صورت یکی از آنها زده بود کودک بیچاره دهان خود را با دو دست گرفته بود، ولی از بینی اش خون می آمد. بیچاره گریه می کرد و هراسان جیغ می زد. بانوان صورت های عبوس خود را بر می گرداندند و پشت بادبزنهاشان پنهان می کردند. بیشترشان عصبانی بودند، نمیدانستی از چه کسی. با اشاره مدیر رستوران موزیک شروع شد و صدای گریه کودک در آن گم شد. چند دقیقه بعد، دیگر خبری از آن بچه ها نبود و خدمتکار خون روی زمین را پاک می کرد. در همان موقع سال تحویل شد. تالار از صدای باز شدن در بطری ها و هوراها پر شد.

زندگی است و فساد و تجزیه خود شروع زندگی". و این تضاد ضرری برای بقاء هستی ندارد".

با تأثیر گرفتن از جنبش های سیاسی-جامعه گرایانه (social) و فرهنگی سده های میانه و با مطالعه و بررسی "مستقیم" طبیعت، او به این مسئله پی برد که بعضی از نقطه نظرات مذهبی بر پایه های کاملاً "غیر منطقی" بنا شده است، لذا سعی کرد تفکرات علمی را جایگزین آنها بکند. او به عنوان یک منطق دان، از بسیاری از تفکرات کلیسا ناراحت بود و لذا خود تبدیل به یکی از بانیان جنبش غیر مذهبی و "ضد کلیسائی" شد. او جزو اولین اشخاصی بود که تحقیق در باره "دوگانگی حقیقت" را در ارمنستان پایه گذاری کرد. او محیط تفکر مذهبی را محدود کرد تا بدین وسیله راه برای پیشرفت علوم تجربی هموار شود.

فعالتهای علمی-پرورسی، جهان بینی، نحوه پرداختن به علوم تجربی و فلسفه آ. شیراکاتسی مؤید فوق العاده و ابتکاری بودن تفکرات اوست. توضیحات و برهانهای علمی که او در حل مسائل ارائه می دهد دارای ارزشی به مراتب بیشتر از آن چیزی است که بتواند در محدوده تاریخ سده های میانه ارمنستان باقی بماند، زیرا که این تفکرات و فعالتهای دارای ارزش بزرگی برای "تاریخ علم" و بسیاری دیگر از ملتها و فرهنگهاست. آنچه که او از خود بجا گذاشت آنچنان وسیع و مبسوط بوده که برای قرنهای کتابها و جداول او در مدارس ارمنستان تدریس می شده است. فعالتهای او در زمینه استخراج تقویم حتی هم اکنون نیز طراوت خود را از دست نداده است.

آ. شیراکاتسی بدون شک اولین پایه گذار علوم تجربی در ارمنستان بوده است.

۱- ویرانه های شهر "آنی" اکنون در ترکیه و در نزدیکی مرز ترکیه-ارمنستان قرار دارد. شهر آنی بخاطر داشتن ۱۰۰۱ کلیسا از اهمیتی خاص برای فرهنگ ارامنه برخوردار بوده است. در متن های خارجی از بقایای این شهر بنام ANI RUINS یاد می شود.

۲- "وانک" در ارمنی تقریباً معادل "monastery" در انگلیسی است و عموماً به صومعه های مذهبی اطلاق می شود که به کارهای فرهنگی و آموزشی نیز اشتغال داشته اند.

۳- "روشهای منظم پژوهشی" به معنای دنبال کردن بهترین سلسله مراتب برای یافتن حقیقت در کمترین زمان می باشد.

۴- منظور از "به محک آزمایش گذاشتن" در اینجا یعنی مطالعه این رویدادها بر اساس آنچه مشاهده می شود و آنچه می توان بطور منطقی از این مشاهدات نتیجه گرفت.

۵- ظاهراً به نظر می رسد که منظور از "ساعت خورشیدی" نوعی (عضاده) است که برای تعیین زمان مورد استفاده قرار می گرفته است.

۶- "پیشرفت" در اینجا به معنای "بکارگیری و حل" می باشد.

۷- احتمالاً خود وی روشهای جدید و سریعتری ارائه داده است.

۸- جوابهای این معماها همراه با یک نوع رح و شادی بوده است همانند آنچه که از شنیدن یک لطیفه زیبا در ما ایجاد می شود.

۹- گامها
۱۰- "شاراکان" یک نوع موسیقی مذهبی همانند کر است که مخصوص کلیسای ارتدکس ارمنی است و در هنگام اجرای مراسم مذهبی اجرا می شود.

یکی از دوستان گفت: «سال نو بد جوری شروع شد!». دوست دیگر به تندی گفت: «حرف مفت زن. باید شاد باشیم و کیف کنیم و هر سال سالم و تندست...»

ولی اوقات همه ما تلخ شده بود، با اینکه سعی می کردیم خودمان را خوشحال نشان بدهیم.

آن شب هر چه می خوردم و می نوشیدم احساس می کردم خون آن کودک بیچاره روی آن خوراکی ها ریخته است.

آمو کرده

نوشته: آوتیک ایساهاکیان
ترجمه: آندرانیک خچومیان

ԱՌԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿՅԱՆ

(1875—1957)

در کرانه رود زانگو، زندان صلیبی شکل شهر ایروان، با ظاهری عبوس و غمگین جا خوش کرده است.

سلولهای ما بر بال سمت چپ این صلیب عظیم قرار داشت. من در سلولم تنها بودم. پنجره کوچک سلولم مشرف به کوه آراگاتس بود که فقط قله شفافش چهره ام را نوازش می کرد.

در سلول به سمت راهرویی تنگ و طولانی باز می شد، و روبروی سلولم سلول دیگری قرار داشت با همان ابعاد که در آن شش نفر زندانی بودند، یک گُرد بود به اسم آمو، دو نفر ارمنی بودند که اسم یکی از آنها بُغوس بود و سه نفر دیگر هم ترک بودند.

سلول من همیشه درش بسته بود، روی آن ردیچه کوچکی قرار داشت که از آن طریق نگهبانان ما را تحت نظر داشتند و از همان ردیچه هم به زندانیان غذا می دادند.

این ردیچه آنقدر کوچک بود که حتی سر یک کودک هم از آن رد نمی شد و از همین ردیچه ها زندانیان همدیگر را می دیدند و با هم صحبت می کردند. وقتی نگهبانان از راهرو دور می شدند یا در صندلی های خود می خوابیدند، ما زندانیان به آن ردیچه ها نزدیک می شدیم و همدیگر را صدا می زدیم و صحبت می کردیم.

آه، چه ها که به هم نمی گفتیم، تنها دلخوشی ما همین صحبتها بود. از گذشته ها حرف می زدیم، از خاطرات خوب، اتفاقات مختلفی را برای هم تعریف می کردیم، مثل ها می گفتیم و با صدای آهسته آواز می خواندیم.

هر روز حرف می زدیم و صحبتها تمامی نداشت. یکی خوابی را که دیده بود تعریف می کرد. دیگری از خبرهایی که از خانواده اش به دست آورده بود حرف می زد، سپس صحبتهای دلنشین شروع می شد. از مسافرتها، از دوران کودکی، از عشق، ز ماجراهای دیگر و هر روز همین بود، هر وقت که فرصت مناسبی پیش می آمد...

سرنوشت و رنج مشترک همه ما را به هم نزدیک کرده بود. در غم و دردی یکسان با هم برادر شده بودیم. زندانی سیاسی و زندانی جنایی، ترک و ارمنی، کرد و آشوری با هم برادر شده بودند.

هر کس سعی می کرد دیگری را دلداری دهد. حتی وقتی که از بیرون برای کسی چیزی می آوردند، سیگار، قند، میوه، آن شخص خیلی زود به امید و رغبت همه را با خود سهیم می کرد.

حالا که سالها از آن روزها گذشته و در ذهنم آن چهره های زجر کشیده و رنگ پریده را مرور می کنم، قلبم نسبت به آنها سرشار از عشق می شود.

+++

یکی از شبهای آرام و سحر انگیز ماه مه بود. از خانه های دور دست در شهر چراغها مانند چشمانی خندان چشمک می زدند، نسیم ملایم باد بر بالهای خود صداهای شاد، ترانه های عاشقانه و صدای قهقهه های بلند را به ارمغان می آورد. ولی زندان ما در سکوت بود، مانند گورستانی عظیم.

زندانان ساکت بودند، آیا خواب بودند یا شب، این شب نوازشگر بهاری آنها را به دنیای سحر و جادو برده است؟ جایی که رویای باشکوه آزادی و خوشبختی کابوس غمگین و عظیم زندان را به فراموشی می سپارد ...

در زندان همه زندانیان شب و روز و روز و شب رویا می بینند و رد چشمان هر زندانی رویاست که تالگو دارد، رویای زیبا و بی همتای آزادی...

سکوت سهمگین زندان را گاهی آوازی غمگین یا ناله ای دردمند و یا سروصدای دلخراش زنجیرها رد هم می شکست..

- آهای برادر جان- صدای آمو را شنیدم که مرا صدا می کرد. به در سلول نزدیک شدم- بیا کمی حرف بزنیم. دلم خیلی گرفته، خیلی غمگینم.

- دوست من دلیلی نداره غمگین باشی... بیشترش گذشته و چیزی نمونه. این همه تحمل کردی کمی هم طاقت بیار، مگر چقدر مانده؟...

آمو دردمند جواب داد: سه ماه و ده روز دیگر مانده، تا این مدت هم تمام بشه، دلم از غصه می ترکه، شش ماهی که گذشت زیاد به نظرم نیامد، اما این باقی مانده را نمی توانم تحمل کنم، آن شش ماه زمستان بود، هی می رفتم بیرون از سلول و هی برمی گشتیم، ولی حالا بهاره، بهاره.

آمو جوان برومند و خوش سیمایی بود، به جرم اهانت به شخصی به نه ماه زندان محکوم شده بود. آمو تازه نامزد کرده بود.

- آمو جان تحمل کن، پس من چکار کنم که یک ساله اینجام و هنوز هم نمی دانم چقدر هم باید منتظر بمانم.

- ما با هم خیلی فرق داریم، یکی اینکه تو شهری هستی و همیشه توی خانه بودی، به کوه و دشت عادت نداری. یکی هم اینکه تو هنوز نامزد نکردی و چشم براه کسی نیستی.

- این که بهتره، وقتی که بیرون بری، کوه باشکوه تر و نامدت زیباتر به نظرت می آید. آمو لبخندی زد و گفت: میدونی برادر، اگر آزاد بشم چقدر باید خوشحالی کنم، ترا فراموش نمی کنم. امروز دلم خیلی گرفته. از دور که کوهها یمنان را دیدم قلبم به آنجا پرواز کرد... آه کوهها، کوهها... حالا دیگر گله به کوه می رود، بره ها و گوسفندها در حالی که با اشتها علفهای تازه و آبدار را چرا می کنند از کوههای سرسبز و خنک بالا می روند، فقط آمو بیچاره

است که در این آتش کباب می شود. الآن عروس ها و دختران زیبا شاد و خرامان به کوه می روند و دل پسران جوان را کباب می کنند، اما فقط آموی بی نوا است که دلتنگ کوهها در اینجا زجر می کشد...

سیلاب اشک نگذاشت که آمو حرفش را ادامه دهد...

نصیحت ونه ولی کمی عصبانی در حالی که قلم برای این انسانی که در طبیعت بزرگ شده و این چنین زجر می کشید مچاله می شد گفتم: خجالت بکش، خجالت بکش آمو، فقط تو که نیستی، مگه نه اینکه همه آدمها دل دارند، عشق دارند. خوب که چی؟ باید طاقت بیاریم، باید این درد را تحمل کنیم، غم و در مال آدمه، سنگ که درد نمی کشد، مگه تو مرد نیستی، طاقت بیار.

- آه، نمی توئم تحمل کنم، می خوام که زجر نکشم، می دونم که چیزی نمونده. دیگران را می بینم که سالها زندانی اند و آهی هم نمی کشند، اما دلم حرف حالیش نمیشه. می دونی که الآن کوهها چقدر قشنگ اند. به سلامتی وقتی که آزاد شدی بیبا پیش من، مهمان من باش، بخور، بنوش، کیف کن. به شکار می رویم... آه، ای کوههای آق ماقان، از دریا نسیم خنک سبکبال می وزد، در جویها آب جاری است، گلهای زیبا و صدای پرنده ها را که دیگه نگو. غروبها هم، رقص و آواز، شیشه اسپها و دود برخاسته از چادرها همه به هم می پیوندند... آه خدایا، حالا ببینی نامزدم چکار می کند؟ کاشکی می دونستم، آه آمو، آمو، کی باید خاک کوهها را به زیر پا بکشی؟...

هر قدر تلاش کردم که موضوع صحبت را عوض کنم و حواس آمو را به جای دیگری بیرم موفق نشدم. او مدام از غم و دلتنگی اش حرف می زد، از کوهها صحبت می کرد، نام گلها بی شماری را به زبان می آورد، از دره ها و تپه ها یا از آب چشمه های مختلف تعریف می کرد، از حیوانات و پرنده ها یا اسپها و گوسفندها صحبت می کرد، گاهی هم حرفهای عاشقانه نثار نامزدش می کرد و یا با حسادت بی جا او را دشنام می داد...

آدم عجیبی بود آمو. درست مثل خود طبیعت، به آینده فکر نمی کرد و اسیر احساسات بود. طوری نا امید می شد که گو اینکه حکم اعدامش را صادر کرده اند. گاهی هم تصور می کرد که دیگر هیچ وقت از زندان آزاد نمی شود. به کبوتری که در آسمان صاف رد حال پرواز بود نگاه کرده و گریه می کرد و سلام ها می فرستاد، حتی حسرت حشرات و کرههای لرزان بیرون از زندان را می کشید...

گاهی بی طاقت می شد و از عصبانیت پاهایش را به دیوارها و در سلول می کوبید و این عمل جز عصبانیت و فحاشی نگهبانان چیزی دیگری نسیمان نمی کرد.

راستش را بگم از شکایات یکنواخت هر روزه او خسته شده بودم و برای اینکه به این دلتنگی های ملال آور پایان دهم از او خواستم که آوازی بخواند. او صدای گرم و گیرایی داشت و از ته دل می خواند.

او اطراف خود را برانداز کرد وقتی مطمئن شد کسی دیده نمی شود با صدی دلتنشین شروع به خواندن کرد:

ای یار، چشمهایت چون ستاره است
مثل چشمه های آق ماقان زلال است
می خوی همچو آهو ای یار
در گلستان آق ماقان ای یار

ای یار در حسرت دیدار تو می میرم
رویا شو و بیا به دیدارم
تو همچو گل خورشید کوهسارانی
بیا با گل برگهایت گل افشان کن مرا

سینه ات زیبا، سینه ات سفید

چو برف آق ماقان ای یار
زلف هایت موج می زند
مثل نسیم آق ماقان ای یار

هنوز آمو آوازش را تمام نکرده بود که نگهبان با قدمهای بلند و سریع به سوی ما آمد و گفت: «چرا نهره می کنی». دهانش کف کرد به آمو فحاشی کرد و نگاه حکمرانانه اش را به من دوخت، سپس دستور داد که حتماً بخوام.

×××

ماه مه نیز به پایان رسید و برای آمو فقط هشتاد و پنج روز دیگر مانده بود، ولی این اواخر بیچاره خیلی رنج می کشید، هر دقیقه روزها را می شمرد، اما در زندان هر روز یک سال است، یک قرن است و گاهی نیز ابدیت است.

روزهای آخر او خیلی رنجور و لاغر شده بود، غذا نمی خورد، بی خواب بود و خیلی سیگار می کشید. دلخوشی او فقط من بودم، به نظر می آمد که خود را تنها حس می کرد و در افکار خود غوطه ور می شد و بی نهایت در خود احساس دلتنگی و حسرت و غم می کرد که همین احساس او را به حال بیمارگونه ای انداخته بود.

بی حوصله شده بود، آرام و قرار نداشت، گاهی به روی تختخواب می پرید و از پنجره به کوههای آشنایش نگاه می کرد و اشک از چشمانش سرازیر می شد، گاهی کنار در می آمد و مرا صدا می کرد و می گفت: «هوا نیست برادر جان، دلم داره می ترکه، از کوهها هم که نسیمی نمی آید، هشتاد و پنج روز دیگر مانده، دیگه دل تو دلم نیست...». او به گریه ای وحشی می مانست که در مدت طولانی به کوهها نگاه می کرد... او به گریه ای وحشی می مانست که در قفس اسیر است، که همیشه میله های قفس را چنگ می زند و بالا و پایین می پرد، خودش را به در و دیوار می زند، هزار بار میله ها را امتحان می کند تا راه رهایی بیابد...

قلم مچاله می شد وقتی که رنج عظیم ولی بیهوده آمو را می دیدم، از صمیم قلب می خواستم که نه ماه زندانی مانده او را تقبل کنم فقط به شرطی که او همین الآن از زندان بیرون برود...

×××

اواسط ماه ژوئن بود. صبح خیلی زود از سلول آمو با صدای بلند مرا صدا کردند، برسیده از جایم پریدم، من معمولاً زمانی بیدار می شدم که دیگر زندانیان هم بیدار شده بودند، یعنی وقتی که صدای دهشتناک زنجیرها با اینکه در خواب عمیقی بودم در من نفوذ می کرد و خوابهای طلایی را که می دیدم را از من دور می کردند.

به دم سلول نزدیک شدم، بغوس زیگ پریده در حالی که خود را باخته بود به من اطلاع داد که آمو خودش را با کمر بندش از پنجره حلق آویز کرده و خفه شده... خشکم زد، ماتم گرفتم، زانوهایم به لرزه افتادند و دندانهایم به هم خوردند...

بغوس ادامه داد: ما خواب بودیم، متوجه نشدیم، چشمهایمان را که باز کردیم دیدیم آمو از پنجره به کوههای دور دست نگاه می کند، گفتیم آمو کرد صبح زود دلتنگ کوههایشان شده، ولی دیدیم چه دلتنگی ای، پاهای بیچاره از روی زمین بالاتر است، به سویی رفتم ولی دیگر کار از کار گذشته بود، با چشمهای باز مرده بود، گو اینکه داشت بدون پلک زدن به کوهها نگاه می کرد، نگاهی سیری ناپذیر...

در آن حین یک جفت گنجشک، شاد و با سر صدا پریدند و روی میله های پنجره سلولم نشستند. ناخدا آگاه به آنها نگاه می کردم، تک هایشان را به هم چسبانده بودند و شادمانه جیک جیک می کردند.

روز قشنگی بود، بی رحمانه قشنگ بود، هوا خنک بود، آسمان صاف و مثل زندگی زیبا و با شکوه بود...

- آمو بیچاره، آمو بیچاره من - بغضم ترکید و روی تختخوابم افتادم.

(سال ۱۹۰۷)